

Laborantza, sindikalgintza, herrigintza: Iparraldeko esperientzia

Mixel Berrokoirigoin

ELB sindikatuko kidea eta Euskal Herriko Laborantza Ganberaren lehendakaria

Ipar Euskal Herrian, azken hamarkada hauetako aldaketa guzien bizkarrezurra ELB (Euskal Herriko Laborarien Batasuna) izan da. 1982an sortu zen, lau-bost urtez laborari gazte talde batek eraman gogoeta sakonen ondotik. Talde horretako kide asko Euskaldun Gazteria laborari gazteen kristau mugimendutik ateratzen ginen. Euskaldun Gazteria lotua zen frantziar estatuan baserri munduko gazteak biltzen zituen eliz mugimendu bati.

Hori esaten dut, ongi ulertzeko garai hartan Iparraldeko laborantza mugitu zuten ideia berriek lotura bazutela Frantzia laborari mundua mugitu zuten ideia berriekin. 70eko hamarkadan lehen urrats militanteak egin ditugunok Iparraldeko laborantzan, gure gogoetak hazi ditugu Frantzia mailan laborari mundua harrotu zuten ideia berrien inguruan.

1968ko Maiatza eta laborantza mundua

Gogoan atxiki behar dugu aipatzen dudan garai hori etorri zela 1968ko Maiatz famatu haren ondotik, munduaren zati nagusi bat inarrosi zuten gertakarien ondotik. Militante

belaubaldi bat politizatu zen. Hala nola, gorago aipatu eliz mugimenduan, ordu arte esaten bazen «mundua hobetzeko, gizakia hobetu behar da!», gero esaten zen: «mundua hobetzeko, gizakia hobetu behar da, eta sistema ekonomikoa aldatu!». Laborari munduan ere haize berria zabaldu zen. Garai hartan, aniztasun sindikala ez zen onartua: estatuko sindikatu bakarra zegoen, monopolio osoa zeukana. Bere diskurtsoa sinplea zen, eta laborari askorentzat arrakastatsua: «Laborari guztiak itsasontzi berean gara; gure baserrietan enpresaburu gara, ongi jokatzeko badugu, aterabide ekonomikoa segurtatua dugu; batasuna da gure indarra, aniztasuna zatiketa da, zatiketa ahulezia da...». Sindikatu horren barruan eztabaidak izan ziren herrialde askotan, Euskal Herrian ere ahots ezberdinak hasi ziren plazaratzen: «Laborari guztiak ez gara interes berdinekoak; badira handiak, enpresaburu gisa jokatzeko gaitasun ekonomikoa daukatenak, beti handitu nahiz dabilzanak, ekoizpena, lurra eta kapitala kontzentratzen dutenak. Eta bada laborari gehiengoa, ttipi eta ertainak, langile munduari hurbilago direnak beren errealitatean, agroindustria eta bankuen menpe... Bi laborari kategoria horiek elkarren aurka doazen interesak dituzte, eta, beraz, kategorია bakoitzak bere antolakuntza sindikal propioa behar du...». Horri loturik, bazen ere debate etiko bat laborantza ereduari buruz: zer modernitate behar du laborariak? Zein eredu da jasangarria? Zer ekoiztu behar da? Zertarako? Nola? Norentzat? Produktibismoaren kritikak hazi zituen laborantza ereduari buruzko lehen orientabideak. Laborantza eta gizartearen arteko lotura, mundu 'aurreratu' eta Hirugarren Munduaren arteko erlazioak, baita ere laborantza ereduak eta horien harremanak naturarekin, bioaniztasunarekin... Horiek ziren debate sindikala animatzen zuten gai berriak, eta horiek hazi dute gure analisia.

ELBren sortzeak hautsiriko tabuak

Ez ditugu beste nonbait hartu teoriak, eta Euskal Herrian fotokopiatu. Erreferentziak atxikiz, saiatu gara hemengo

errealitateari txertatzen; hemengo errealitateetik abiatuz, hemengo errealitateari zihozkion proposamenak lantzen. ELB-ren sortzea justifikatu duen analisi sozioekonomikoa aipatu ildo horretatik atera da. Eta ildo horretatik segitzen du, beti berrituz, noski... Baina ELB, bere izenak dion bezala, Euskal Herrian sortu zen, eta hori hautu politiko bat zen, garai hartako panoraman ez zena erraza onesteko... Gaur egun Iparraldeak ez du oraindik koadro instituzionalik, baina Iparraldearen eremuan elkarte edo egitura bat sortzea oso normalizatua da. Imajinatu behar da, duela kasik 35 urte, gauza hori oso arraroa zela eta susmoz betea... Gainera, garai hartan testuinguru politiko gogorra zegoen... ELB sortzeak bi tabu hautsi zituen, bat bestea bezain zaila, bat bestea bezain arriskugarria ez bazen ondo esplikatzeko... Bata: laborantzako batasunaren mitoa haustea, esplikatzeko batasunaren zentzu bakarra zela interes berdina zutenen arteko batasuna. Bi: Iparraldean, existitzen ez zen eremu honetan, sindikatu bat sortzea, jakinez sindikatu batek suposatzen duela botere politiko bat parean, gure lurraldeak ez zuena. Hemen ere esplikatu behar izan dugu zergatik nahi genuen Euskal Herri mailan antolatu... Pedagogia eta errespetuarekin gauzak esplikatzeko, lortu dugu ELB aski baldintza onetan abiatzea.

Horra, beraz, zer testuingurutan sortu genuen ELB, 1982an. Helburua zen laborari ttipi ala ertainak, baita gure laborantza eredu defeniditza, eta ere, existitzen ez zen Iparraldearen eraikuntzan parte hartzea. ELBk nekazaritza sindikatua izan nahi zuen, baina ere momentu berean aktore soziala, proiektu politiko global baten zerbitzuko, Euskal Herrian eta harago ere begiratzen zuena! Gauzak globalitatean tratatzea zuen helburua: laborantza eredu Euskal Herrian, eta herri

ELB sortzeak bi
tabu hautsi zituen:
laborantzako
batasunaren mitoa
haustea; eta, Iparraldean,
existitzen ez zen eremu
honetan, sindikatu
bat sortzea

eredua laborantzan. Euskal Herri mailan laborantza antolatu behar zela ez zen dudarik, baina ez edozein laborantza edo sindikalismo bultzatuz: soilik euskal sindikalismoa egitea ez zitzaigun nahiko! Gisa berera, lurraldearekiko lotura organikorik izanen ez zuen sindikalismo alternatiboa eta progresista egitea ez zitzaigun ere aski... Sindikalismo hori lotu nahi genuen Euskal Herriaren errealitate eta eraikuntzari. Ez nazionalismoz edo Euskal Herria beste balioak baino gorago-ko zerbait zelakoan, baina bizi garen lur puska honek 'Euskal Herria' baitu izena, historia bat, berezitasun bat, bizi nahi bat daukana. Beste nonbaitekoak izan bagina, lurralde edo herri hura izanen zen gure inplikazio gunea. Askotan, euskaldunak ez diren batzuek esaten didatelarik guk euskaldunek badugula suertea gure nortasuna, gure kultura ukaiteko, eta horrek ematen digula berek ez dituzten, edo galdu dituzten aukerak, esaten diet herrialde guziek badituztela aukerak, guziek badutela nortasun bat, historia bat, kultura bat ikertu eta balorizatu behar dena. Esaten diet modernitatearen izenean askotan balio horiek zaharkituak kontsideratu direla eta zakarrontzira bota... Esaten diet ere proiektu progresista baten izenean pentsatu dela 'lokalismo' hori guztia unibertsalismoaren aurka zihoala, eta beraz baztertu behar zela...

Laborari gara, 'Euskal Herria' izena duen planeta honetako puntu ttipi batean

Gorago esan dut ELBrekin marraztera gindoazen bide berri horrek uztartu nahi zituela herrigintza, laborantza, eta eredua. Baina hori kokatu behar zen ere testuinguru politiko eta sozial batean, historia batean, errealitate kultural eta ideologiko batean... Horretarako, 1984an ELBk atera zuen oinarrizko testu garrantzitsu bat, geroztik eta orain arte izan dena ELBren DNA. Testu horrek dena borobiltzen zuen:

Laborariok, pertsona guztiek bezala, bizi dugu errealitate sozial, ekonomiko, kultural eta politiko bat [...] Laborari gara, Euskal Herria izena duen planeta honetako puntu tiki batean...

Definizio horrek hiru errealitate biltzen zituen:

- Laborari gara. Hemen aztertzen zen errealitate soziala, sistema ekonomikoak inposatzen duen zapalkuntza, laborari ttiki eta ertainei lehentasuna ematea lurra, kapitala edo diru laguntzak banatzean.
- Laborari gara Euskal Herrian. Badugu historia bat, hizkuntza bat, populu bat osatzen dugulako sentimendua. Euskal Herria zatitua eta itoa da zentralistak diren bi estatuengatik. Borrokatuko gara Iparraldeak izan dezan bere koadro instituzionala, batez ere laborantza munduan.
- Munduko partaide gara. Hemen aztertzen zen herri aberats eta pobreen arteko desoreka eta esplotazioa. Laborantza problematika horren erdian da: inportazio edo esportazio politikak ez dira neutroak; ezta ekoizteko sistemak ere... Horiek guztiak galdekatzen ditu sindikatuaren norabideak...

Testuak analizatzen zuen gero gizartearen pentsamoldea taxutzen duen ideologia dominatzailea, kontserbatismoa, espirituen menpekotasuna, notabilismoa...

Panorama orokor horretan, ELBk bere estrategia argitara ematen zuen: laborariekin, laborarien errealitatetik abiatuz, eguneroko lanean, laborarien eskubideak zaintzea, ahulnari lehentasuna emanez, Iparraldeko laborantza kudeatzeko tresnak eskatuz, laborantza iraunkorra eta gizartearekiko harremanak garatuz. Sindikatuak azpimarratzen zuen ere bere proiektu soziala eta politikoa talde politikoetatik independentzia osoan eraman nahi zuela, berak definitu martxan eta abiaduran, estrategia bortitzak baztertuz.

2003an hogeitun urteak ospatu zituelarik, ELBk bertze oinarritzko testu bat plazaratu zuen, alor sindikala aztertu ondoan, testuinguru politiko berriari buruz bere ikuspegia emanez:

Gaurko egoera politikoa kontuan hartuz, ELBk sustengatzen du Euskal Herriko departamendu baten eraikuntza. Denbora berean, beste egitura eta batasun batzuekin galdegiten du Euskal Herriko berezko unibertsitate bat, euskararen ofizialtasuna eta Euskal Herriko Laborantza Ganbera [...] Hegoaldeko gatazka

politikoari begira, ELBk izenpetu zituen Lizarra-Garaziko hiztarmenak. Orain ere, bere ahalekin arabera, alderdi politikoetatik independentzia osoan jokatu, sindikatuak sustengatzen dituzten bakea bilatzen eta bortizkeria guztiak baztertzen dituzten iniziatibak [...] ELBk galdegiten du espainol eta frantses gobernuari euskal preso politikoen hurbiltzea izan dadin lehen seinale bat, erakutsiko duena gatazka hori nahi dutela konpondu.

Herrigintza ez da bakarrik Euskal Herriari buruzko gai politikoak tratatzea

Testu horiek, eta hemen agertzen ez ditugun beste batzuek, erakusten dute ongi ELB herrigintzan inplikatzeko dela eta onesten duela. Frogatzen du ere, nonbait, bortxaketarik gabe gauzak esplikatzen direlarik bere gehiengoan gai horiek partekatzen ez dituen jendea, hori prest dela entzuteko, edo, guttienez ez duela trabarik ezartzen sindikatuaren beste oinarriko mezu sindikala entzuteko. Baina herrigintza ez da bakarrik Euskal Herriari buruzko gai politikoak tratatzea. Herrigintza da ere Euskal Herriari gorputza ematea. Laborantzari doakionez, gorputza da laborantza eredu, ekoizteko sistemak moldatzen duen paisaia, jendeen arteko

harreman sozialak, eta abar. Adibidez, ez da herri bera lurrari eta lurraldeari lotua den laborantzak egiten duen herria, edo industrializatua eta artifizializatua den laborantzak egiten duen herria. Ez da herri bera bere lurra zaintzen duen herria edo osoki espekulazioa nagusitzera uzten duen herria. Ez da herri bera elikadura

burujabetza antolatzen duen Herria edo elikaduraren merkaturia agroindustriari abandonatzen duen herria... Batean ala bestean, guztia diferentea da.

ELB saiatu da pragmatismoa eta erradikaltasuna uztartzen, horrek suposa lezakeen konplexutasunarekin. Jakin du ere

Herrigintza ez da bakarrik Euskal Herriari buruzko gai politikoak tratatzea. Herrigintza da ere Euskal Herriari gorputza ematea.

konplexutasun hori esplikatzeko, ebidente bailitzan presentatzen. Hona hemen konplexutasun horren alde batzuk:

- ELBk egin du hautua Iparraldean antolatzeko, Euskal Herria delakoan bere eremua, baina ez du bere inplikazioa hemen mugatu... Ez da kontradikziorik Euskal Herri bezala antolatzea, hori delakoan eraiki nahi den espazioa, eta beste guneetan lan egitea, gune horiek direlakoan laborantza kudeatzen duten guneak. Horregatik, Pyrénées Atlantiques departamenduan inplikatu da sindikatuak; berdin, frantziar estatuan Confédération Paysanne sindikatuari batua da, beste herrialdeekin esperientzia eta borroka partekatuz. Lokala eta globala batu behar dira: batek bestea gabe balio guztia galtzen du.
- ELBren oinarria laborantza da, bere legitimitatea hor du! Baina bi bide oker hauekin kontuz ibili behar da: gizarte guztia ados bada garatu nahi den laborantza eredu batekin, baina laborariak ez badute hori partekatzen, dena huts egiten da! Beste aldetik, gizarteak errefusatzeko badu laborariekin garatu nahi den laborantza eredu, dena huts egiten da ere! Adostasun organikoa behar da laborantza eta gizartearen artean, laborariak izan behar dutelarik aktore zentralak...
- Euskal herritarrak gara, baina mundutarrak ere. Ez gitezke bat izan, bestea izan gabe! Batean jokatzeko dugun manerak du definitzen bestean nolakoak garen. Bizi pribatua bezala, hala da laborantzaren ere. Esaten dugu askotan mundu zabaleko laborarietan ez direla bi kategoria: gu eta besteak; denak 'gu' edo 'besteak' garelako. Lokalean aplikatzen den laborantza badu zerikusirik zuzena munduko beste puntako laborariekin.
- Azken puntu bat gorago aipatu konplexutasun hori ilustratzen duena. Eraiki nahi dugun laborantza bi terreno nagusiek baldintzatzen dute. Batetik, eremu sindikala: hemen lan politikoa egiten da, koadroak aldatzeko, eskubideak zaintzeko edo lortzeko... Eta, bestetik, garapeneraren eremua: hemen aterabide konkretuak bilatzen dira,

gaurko koadroaren barruan, esan nahi baita aldatu nahi den sistemaren barruan. Erronka hauxe da: garapenaren eremu horretan, nola asmatu momentuko aterabideak, aldi berean nahi dugun beste sistemaren aurre ikuspegi izaneren direnak... Euskal Herriko Laborantza Ganberak, garapenaren eremuan berezitua baina proiektu politiko argia daukanak, erronka horri erantzun behar du.

Departamenduko erabaki guneetan ELB eta Euskal Herriko laborantza ukatua

Gorago aipatu puntu horiek guziek egiten dute ELBren identitatea eta bide orria. Elementu horiek guziek bat egiten dute: hori da sindikalgintzan inplikatu den ELB, Euskal Herrian laborariekin, eta botere guneetan, batez ere Pauen, Departamenduko hiri nagusian, non laborantzako erabakiak hartzen diren. Paueko bi erabaki guneak dira: administrazioak nekazarien ordezkariekin osatu komisioak (nekazarien dossier indibidualak eta Europako nekazaritza politikaren aplikazioa hor erabakitzen dira), eta laborantza-ganbera egitura publikoa: horrek laborantzaren garapena antolatzen du eta laborantza mundua ordezkatzeko botere publikoen aurrean. Departamenduko botere gune horietara, ELBk Euskal Herriko laborantzari buruzko ikuspegiak, analisiak, proposamenak ekarri ditu, gai guzietan: mendia, hazkuntza, lurra, nekazaritza politika, arlo soziala, ekoizteko ereduak, Iparraldearen ezagutza, gazteen instalazioa... Gai guztietan esplikatu du bere proposamenen garrantzia nekazariarentzat, gizartearentzat, lurraldearentzat. Gai guzietan errefusatu izan zaio eskatzen zuena, mespretxuarekin, demagogia hutsez, korporatibismo hutsez... Euskal Herriatik heldu ziren ideia guziak ideia txarrak ziren, arriskugarriak, nazionalismoaren susmoz beteak!... Laborantzako beste eredu baten izenean heldu ziren ikuspegiak ere ez ziren onargarriak: laborantzaren eredu ofiziala zalantzan ezar lezakeen analisi edo proposamenik ez zitekeen onartu! Frantzian, laborantzaren eredu dominatzailea

inposatzen dutenek sinetsarazi nahi dute eredu bakar bat dela posible, beren eredua: laborantza intentsiboa eta industria-la. Nahi dute sinetsarazi laborantza hori dela lehiakorrena. Horrenbestez, ez dute beste ereduei espaziorik utzi nahi. Ito behar dira, edo, bederen, espazio hertsia batean mugatu!...

Euskal Herriko Laborantza Ganbera sortzeko legitimitatea

Urteak eta urteak iragan ditugu Paueko boterearekin gatazkan. Batez ere, Paueko Laborantza Ganberarekiko gatazka jasanezina bilakatu zen, parean laborariak kudeatzen duten egitura baitzegoen. Hortik atera zen segurtamena gune hori ez zela gure gunea, gure gunea Euskal Herria zela. ELB-ren hasierako posizio teoriko hura konkretua eta frogatua bihurtu zen. Errazago zen nekazariei esplikatzea zergatik Paue ez zen gure lekua, zergatik Euskal Herrian behar genituen gure erabaki guneak, zergatik beharrezkoa zen eskatzea eta borrokatzea Euskal Herriko koadro instituzional baten alde, eta, lehenik, Euskal Herriko Laborantza Ganbera baten alde. Errazago zen ere esplikatzea hautetsi eta gizarte osoari gure tresnak behar genituela Iparraldean gure laborantza berezia eta kalitatezkoa defenditzeko, laboraria, kontsumitzailea eta natura errespetatuko dituen laborantza iraunkorrari bultzada emateko. Esan liteke pragmatismoak eraman gaituela erradikaltasunera (azpimarratzen dut berriro: bortizkeriarik gabeko erradikaltasunera!): inplikatu gara gureak ez ziren erabaki guneetan, besteek kontrolatzen zituzten erabaki guneetan, eta horko esperientziak eman

Pragmatismoak eraman gaitu erradikaltasunera: inplikatu gara gureak ez ziren erabaki guneetan, eta horko esperientziak eman digu legitimitatea gune horietatik atera eta beste pauso bat emateko Euskal Herrian

digu legitimitatea gune horietatik ateratzeko eta beste pauso bat emateko Euskal Herrian. Hasieratik gureak ez ziren gune horiek boikotatu bagenitu, jende gutik ulertuko zuen gure estrategia... Esan liteke, beraz, gure eskakizunak ukatu zituztenek dutela legitimitatea eman gure borrokei Euskal Herriko Laborantza Ganbera eskatzeko! Urte luzeetan eman kanpainaren ondotik, ikusi zen mobilizazioa goi mailara heldua zela, eta ez zuela luzaz hola irauten ahal. ELBk, ez ohizko biltzar nagusi berezi batean, 2004ko urtarrilean, erabaki zuen urte baten buruan Euskal Herriko Laborantza Ganbera sortzea, estatuak ez bazuen hori sortzen.

Erabaki pisua zen. Ez zen apustu joko bat panorama animatzeko! Bagenuen segurtamena ziklo baten bukaera zela, eta ez bazen hor pauso bat ematen, sinesgarritasun guztia galtzen ahal genuela. Erabaki hori hartu ahal izan dugu, sentitzen baikenuen horretarako ahala eta indarra. Aspaldiko urteetako lanak erroak barna zituen; defenditzen genuen laborantza iraunkorrak bildua zuen arrakasta gizarte osoan, eta horrek ahalbidetu du egiazko mugimendu soziala osatzea. Laborariek eta beste herritarrek osatu mugimendu sozial hori martxan jarri zen. Bakoitzak bazuen arrazoi bat mugimenduan sartzeko: batzuentzat laborantza iraunkorrari tresna berri bat ematea zen; beste batzuentzat, hurbileko tresna bat sortzea; beste batzuentzat, Iparraldeari lehen koadro instituzional bat ematea; eta, beste batzuentzat oraino, estatuarekiko sokatiran sartzea edo, sinpleki, borroka kolektibo batean parte hartzea. Borroka bat irabazteko ez da eskatu behar partaide guztiei arrazoi berdinentzat borrokatzea: helburu ezberdinak dituztenak bide zati batean elkartzen ahal dira... Horrek ahalbidetzen du elkarren ezagutza, konplizitatea ere, eta, zergatik ez, beste bide zati batzuk elkarrekin egiteko posibilitatea... Jakin izan dugu ere gure gaia zabaltzen Euskal Herritik kanpo, frantziar estatuan ezagunak diren aktore edo pertsonalitate progresistei: sindikatu, giza-eskubide elkarte, kazetari, arduradun politiko, militante ezagun eta abarrei... Helburua zen esplikatzeko Euskal Herriko Laborantza Ganberaren afera

ez zela lokalismo edo korporatibismo batean kokatu behar. Printzipio unibertsalen gauzatze lokal eta konkretu bat zela; gu animatzen gaituzten printzipioak eta haiek beren inplikazioetan gauzatu nahi dituztenak unibertsalismo berean oinarritzen direla. Oso garrantzitsua izan da ariketa hori, zubiak eraiki baititugu besteen artean. Euskaldunek badugu anitz irabazteko hor...

Euskal Herriko Laborantza Ganbera sortu zen, beraz, 2005eko urtarrilaren 15ean. Lehen bortz urteetan erasoak jasan behar izan ditugu. Horietan gehienik oihartzun izan duena gure elkarte ilegalizatzeko prozedura zen, baina ukan ditugu ere beste auzi asko... Horrez gain, administrazioak debekatua zuen bere langile guztiei gurekin harremanak izatea. Administrazioak ez ziren batzuek ere autozentsura aplikatzen zuten gurekin erlazorik ez agertzeko. Ahal genuen moduan gure lana segitu dugu, erakutsiz egiten genuena beharrezkoa zela. Gure estrategia zen: «Pasatzen den egun bakoitzak gure alde izan behar du! Pasatzen den egun bakoitzak zailtasun gehiago eman behar dio estatuari gure desagerrarazteko!». Izan dugu sostengu azkarra Euskal Herritik ala kanpotik, gure desmartxaren legitimitatea eta defentsa juridiko perfektua: guztia behar zen, eta izan dugu guztia: estatuarekiko desafio eta auzi guztiak irabazi genituen!

Euskal Herriko Laborantza Ganbera, erreferente... baina ez oraindik egitura publiko

Euskal Herriko Laborantza Ganberak oihartzun izugarria izan zuen. Lehen egunetik buru-belarri lanari lotu zen frogatzeko egitura hori beharrezkoa zela laborarientzat eta lurraldearentzat. Kalitatezko lana egin du, gai zailak eta sentsibleak bere gain hartuz: bioaniztasuna, uraren kalitatea, ekoizteko ereduak... ELB sindikatuak sortu zuen Laborantza Ganbera, baina berari hurbiltzen diren laborariak ez dira bakarrik ELBn afiliatuak, haratago doa... Euskal Herriko Laborantza Ganbera erreferente bilakatu da Iparraldean laborarientzat,

baina ere partaide publiko eta pribatu gehienentzat. Hala ere, hasierako partida ez da osoki irabazia: ez da Euskal Herriko Laborantza Ganbera egitura publiko ofizialik, gurea elkarre bat da oraindik... Baina gure borroka ekarpen inportante bat izan da Iparraldearen kontzientzian, koadro instituzional baten eskaera ontzen lagundu du... Iparraldearen instituzioa etorriko da, ez da dudarik! Laborantzak hor izanen du bere koadroa, eta gure elkarteak ere biharko arkitektura horretan aurkitu beharko du bere lekua! Euskal Herriaren eraikuntzan, bakoitzak bere pausoa egitea, bere terrenotik abiatuz, hori da...

Hegoaldearekin harremanak. Euskal Herri osoko sindikatu egitasmoaz

Bukatzeko, aipatu behar dut Hegoaldeko nekazaritza sindikatuekin diren harremanak. Harreman horiek hasieratik izan dira. Gogoan dut elkar trukatzeko hasi ginela 70eko hamarkada

Batzuek pentsatzen
dute Euskal Herri
osoko nekazaritza
sindikatu bakarra
behar litekeela.
Zaila ikusten dut
Hegoaldean lortzen
ez dena Euskal Herri
osoan lortzea...

da bukaeran: EHNE sortua zen eta ELB ez oraindik. Orduan ezagutu nuen Kepa Enbeita. Bera ez daiteke oroit, baina nik gogoan dut! Anekdotak bezala, gogoan dut militantziaz ari izan ginela, bere egun luzeak aipatzen zituelarik, goizean goiz hasi eta arratsetan berandu bukatu... «Eta lo egin, noiz?», galdetu genion, eta bere erantzuna: «Lo egitea denbora galtzea da!». Hala ere noizbait lo egin duke, ikusten dudalarik oraindik urtean sei-zazpi

aldiz Etxalde mugimenduaren bilkuratan, kasik laurogei urterekin, Kepa, beti burua argi eta espiritua zorrotz...

Harreman sindikaletara etortzeko, egia esan, fluktuazioak ezagutu dituzte. Izan ditugu harremanak Hegoaldeko lau EHNE sindikatuen konfederazioarekin, lurralde bakoitzeko

sindikatuekin, batzuetan formalizatuak eta bestetan ez, eta batzuekin orain guti edo batere ez... Gauza jakina da EHNE sindikatua ez dela formarik hoberenean, eztabaida edo gatazka giroa badagoela... Zerikusirik baduke horrek Hegoaldeko nekazaritza orokorraren eboluzioarekin... Ez dut hain segur hori ongi ezagutzen, baina ezagutzen dudanak ez dit optimismo asko ematen. Sekulako bipolarizazioa ikusten dut: intentsifikazioa eta industrializazioa, alde batetik; eta laborantza lokala, ekologikoa, salmenta zuzenean, beste aldetik... Klasifikazio sinpleegia izan daiteke agian, eta ez daitezke baserriak oro bi kategoria horietan sar, baina argazki nagusia hor da... Iparraldean ere bi polo horiek baditugu, baina laborari gehienak bi polo horien tartean dira, eta horiei buruz lan egiten dugu batez ere.

Gaur egun mugaz bi aldeetan ditugun harreman zuzenak Etxalde mugimenduan ditugu. Hori ez da sindikatu bat. Laborantza munduko mugimendu sozial bat da, elikadura burujabetzan eta nekazaritza iraunkorrean oinarritzen dena, eta Euskal Herri osoan bere presentzia gauzatu nahi lukeena. Batzuek pentsatzen dute Euskal Herri osoko nekazaritza sindikatu bakarra behar litekeela. Zaila ikusten dut Hegoaldean lortzen ez dena Euskal Herri osoan lortzea...

Nik ez dakit EHNEko jendearen, EHNE utzi dutenen, Etxalderen eta ELBren artean gehiengo zabal bat adosten ahal litekeen oinarritzko puntu batzuen inguruan: adibidez, nekazaritza politiken eta nekazaritza ereduaren inguruan. Nekez ikusten dut gaur hori posible; beraz, sindikatu bakarra egoera horretan nekez ikusten dut ere. Gainera, ikusiz ez dagoela Euskal Herri osoko botere publikorik, beraz ez dagoela interlokutore bakar bat, pentsatzen dut gaurko egoerak iraunen duela oraindik... Horrek ez du kentzen aktualitatearen arabera, puntualki, gai batzuetan, elkar ikustea eta ere lan bat egitea... Hori jakin dugu lehenago egiten... 🍷